

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
website: delfland.knnv.nl
twitter: NatuurlijkDelfland
facebook: NatuurlijkDelfland
instagram: NatuurlijkDelfland
Youtube: [klik hier](#)

Natuurlijk Delfland

Afdeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

1 februari 2024

Thema 2024: Schoner water

Soort van het seizoen winter: kleine watersalamander

Kijk in januari tot en met maart uit naar kleine watersalamander, maak foto's en meld deze via natuurlijkdelfland@knnv.nl; vermeld plek waar je ze gezien hebt. Wij publiceren deze in onze Nieuwsbrief. Je kan ze ook rechtstreeks bij [waarneming.nl](https://www.waarneming.nl) melden.

Het Soort van het seizoen is één van de activiteiten in ons jaarthema Schoner water.

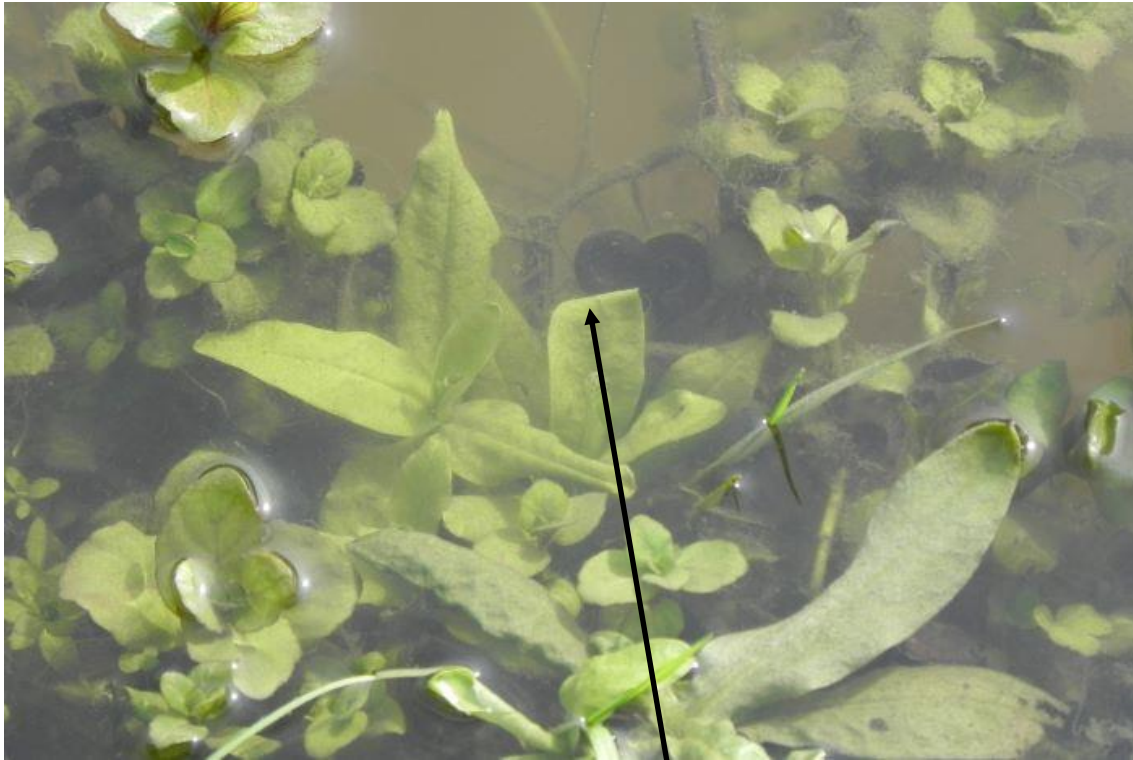
Schoner water is een van de vier noodzakelijke levensvoorwaarden (aarde, water, lucht en vuur / energie). Denk daarbij aan drinken (en verdere rol in en op ons lichaam), voedselproductie, natuur, vervoer, recreatie. Zeker in ons gebied is water vanouds zeer aanwezig en daarmee ook de typische biotopen en landschappen. Bij water hoort ook de oever, omdat water altijd ingebed is door een oever.

Onze jaarthema's zijn vooral op bewoners gericht om hen voor dit onderwerp te stimuleren. Om bewoners water te laten schoonmaken is heel beperkt; denk aan kroosscheppen en drijf afval scheppen, dit geldt ook voor onze vereniging. Wel kan een ieder bijdragen om het water niet te vervuilen. Degene die daadwerkelijk de waterkwaliteit kunnen beïnvloeden is de overheid: rijksoverheid, provincie, gemeenten en de waterschappen.

Bewoners kunnen wel rechtstreeks invloed uitoefenen op de overheden door bij de verkiezingen te stemmen op partijen die schoner water actief willen bereiken. Bij de verkiezingen voor het waterschap steunt Natuurlijk Delfland, in navolging van de landelijk KNNV, de partij Water Natuurlijk. We hebben ook een vertegenwoordiger in de fractie Natuur van het Hoogheemraadschap van Delfland.

Kleine watersalamander in prachtkleed

Een eitje onder een blaadje van watersalamander

Kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*)

Eigen ervaring

Tijdens de paddentrektijd valt het me extra op hoe klein ze zijn. Zeker in vergelijking met de padden en kikkers. Dat zulke kleine dieren ook naar voortplantingswater trekken is een bewondering waard.

Herkenning

De kleine watersalamander kan 11 cm groot worden. De vrouwtjes zijn bruin van kleur, hebben nauwelijks tekening, maar wel wat vlekjes op hun buik en keel. De mannen zijn bruin met donkere strepen en vlekken, zij hebben een witte keel, met vlekken en een lichte gevlekte buik met een donkergele tot oranje streep in het midden. In de paartijd ontwikkelen de mannen ook een kam op hun rug en worden de kleuren feller. De volwassen dieren ondergaan in de voortplantingstijd ook een verandering in de huidstructuur zodat ze onderwater kunnen ademhalen.

In de landfase heeft de huid een meer leerachtige structuur, die beschermt tegen uitdroging.

-De larven hebben uitwendige kieuwen, die als pluimpjes aan de kop zitten. Ze hebben ook al meteen voorpootjes en een wat dikker achterlijf dan de bekendere dikkopjes van padden.

Voorkomen

De kleine watersalamander komt in heel het land voor. Ze kennen een waterfase in het voorjaar en een landfase in de rest van het jaar. Voor de voortplanting hebben ze water nodig, vooral kleinschalige plassen en meertjes, zonder snelstromend water, ook tuinvijvers kunnen geschikt zijn. Voor het afzetten van de eieren zijn onderwaterplanten noodzakelijk. In de landfase houden ze van open gebieden, met een gevarieerde begroeiing.

Voortplanting

Vanaf het vroege voorjaar, eind maart tot juni, zoeken de volwassen dieren geschikt water op. Ze trekken naar hun geboortewater. Mannen maken de vrouwen het hof door met de staart te wapperen en ook lokstoffen af te geven. Vaak zijn er meerdere mannen rond één

vrouw, maar ze zijn niet agressief naar elkaar, ze trekken zich niets van elkaar aan. Als een vrouw wel wil zet de man een spermapakketje af dat de vrouw opneemt in haar cloaca. Een vrouw zet 100 tot 400 eitjes af, steeds een tiental per dag, op blaadjes van onderwaterplanten.

Ze legt een eitje midden de onderkant van een blad en vouwt dan met de voorpoten het blad om het ei heen.

Larven

De larven zijn 6 – 8 mm lang als ze uit het ei komen en groeien tot ongeveer 40 mm voor de metamorfose. Al vanaf het begin heeft een larve voorpootjes, ze jagen actief op prooi. De ontwikkelingsduur is afhankelijk van de omstandigheden zoals temperatuur en voedselaanbod. Soms is dat al na zes tot acht weken, maar het komt ook voor dat ze als larve overwinteren.

Na de metamorfose duurt het nog twee jaar voor de kleine watersalamander volwassen is. In deze fase lijken de mannen op vrouwen, ze hebben nog niet hun kleurrijke uiterlijk.

Voedsel

In de waterfase eten ze o.a. eenoogkreeftjes en insectenlarven, eigenlijk alles wat beweegt en in de bek past. De larven jagen vooral op de bodem. Omdat ze elkaar ook aanvallen missen larven vaak een pootje of stukje staart, dat groeit weer aan. Ook kikkereitjes en larven worden gegeten, die van padden worden gemeden.

In de landfase staan slakken, wormen, pissebedden en insecten op het menu.

Ecologie

Onder water zijn kleine watersalamanders voedsel voor tal van andere waterdieren: grotere larven eten de kleinere, vissen, insecten en hun larven, zoals de libel.

Op het land zijn er vogels, zoogdieren als egel en huiskat.

Net als alle natuur hebben kleine watersalamanders last van verlies aan leefruimte en vervuiling. Ook de eigenschap om terug te trekken naar het water waar ze geboren zijn voor de voortplanting helpt niet: er zijn vele obstakels en wegen, misschien zelfs meer erbij gekomen in de twee jaar tijd dat ze volwassen worden.

Hoe kunnen we helpen

In eigen tuin is een vijver zonder vissen een welkome aanvulling, waar de kleine watersalamander op af kan komen.

In de voortplantingstijd kan je meehelpen met het overzetten.